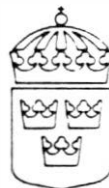

Motion till riksdagen

1989/90:Jo264

av Ingvar Eriksson (m)

Jordbruksgrödor till industrin

Mot.
1989/90
Jo264 – 267

Under de senaste åren har en intensiv debatt pågått kring jordbrukets nuvarande situation och de framtida utvecklingsvägarna. Den nuvarande över-skottsproduktionen av spannmål blir ett stort problem om staten helt drar sig ur det s.k. delansvaret för spannmålsöverskottet (exporten).

Det står i dag klart att jordbruket efter en omläggning av jordbrukspolitiken i enlighet med de intentioner som GATT-förhandlingarna åsyftar inte längre kommer att ha råd att producera ett pristryckande överskott.

I detta läge har man länge sökt finna lämpliga ersättningsgrödor till "överbliven spannmålsareal". Blickarna har vänts mot och förhoppningarna har ökats beträffande möjligheterna att producera energi och industriråvaror på denna jordbruksmark.

Intressanta projekt som det aktuella s.k. Agro-Fiber-projektet är nu inne i ett intressant och lovande skede. Det är viktigt att detta projekt får sin chans och det starka stöd som så småningom kan bli aktuellt. Projektet måste nog följask.

Vi finner det alldeles självklart att de mycket väletablerade och betydelsefulla jordbruksgrödorna sockerbetor och fabrikspotatis även framöver behåller sin ställning i Sydsveriges jordbruksproduktion. Dessa grödor är ju redan etablerade industriråvaror – varför det vore huvudlöst att, som antytts av den livsmedelspolitiska parlamentariska arbetsgruppens LAG:s majoritet, gränsskydd och annat stöd skulle dras bort.

Om dessa grödor får konkurrera på lika villkor jämfört med EG är och blir de konkurrenskraftiga. EG:s stöd till fabrikspotatis görs av ett mycket kraftigt exportstöd varför Sverige också i motsvarande grad måste skydda sin fabrikspotatisodling. Utan detta skydd skulle den svenska odlingen gå om intet och areal friställas för spannmålsproduktion vilket skulle få förödande effekter för det samlade svenska jordbruket.

Skälen för en odling av bibehållen omfattning är många.

Lantbruksföretagen har, särskilt i nordöstra delen av Kristianstads län och i Blekinge läns slättbygder, under flera decennier utvecklats med potatis- och sockerbetsodlingen som bas i vegetabilieproduktionen. Samtidigt har be-vattningen byggts ut med hänsyn till de naturliga förutsättningarna. Det har skett en stark inriktning mot griskötts- och nötköttsproduktion för att bl.a. utnyttja biprodukter från potatis- och betindustrin. Stallgödseln kan i dessa

växtföljder spridas vid optimala tider och därmed tillgodose kraven på miljöhänsyn. Lantbruket i dessa bygder har på några decennier utvecklats till ett av de mest effektiva i Nordeuropa. En nedläggning av dessa grödor kommer att urholka lönsamheten och medföra utslagning av åtskilliga jordbruk. För regionen skulle detta få svåra följdverkningar.

Mot. 1989/90
Jo264

I det följande ges en sammanfattning av skälen för att behålla den nuvarande produktionen. Skälen är delvis desamma från såväl odlings- som företags-ekonomisk synpunkt.

Odlingarna bör behållas i nuvarande omfattning med hänsyn till:

att arbetsinsatser inom såväl jordbruksledet som service-, transport- och industriledet är kampanjbetonade men utgör en viktig, ibland grundläggande förutsättning för sysselsättningen vid många av de nära 2 500 jordbruk som bedriver dessa odlingar i länet. En nedläggning av sockerbets- och fabrikspotatisodlingen skulle för stora områden få ekonomiskt alltför ingripande följder vilket påvisas i den uppställning över lönsamheten som återfinns i slutet av denna bilaga. För Kristianstads län uppskattas en nedläggning av sockerbets- och fabrikspotatisodlingen i Kristianstadsområdet komma att helt eller delvis beröra sysselsättningen för 1 700 personer (700 årsverk) om jordbruks-, service-, insatsvara- och förädlingsledet sammantas. Större delen av dessa arbetstillfällen skulle försvinna i regionen.

att odlingarna ger stora mängder djurfoder som biprodukt, vilket utgör grunden för en omfattande djurhållning ifrån regionalpolitisk synpunkt i sysselsättningsmässigt utsatta delar av länet.

att odlingarna och animalieproduktionen kompletterar varandra från miljösynpunkt genom att dessa grödor har ett stort näringsbehov. Stallgödselspridning kan utan olägenhet för packningsskador ske på lämpliga tidpunkter. Näringsupptagningen pågår dessutom långt fram på hösten vilket minskar risken för näringsläckage och skapar förutsättningar för ett mer fullständigt utnyttjande av stallgödselproduktionen i djurtäta områden.

att förekomsten av sockerbets- och potatisodling ger större variation i grödval vilket är positivt från växtföljdssynpunkt genom att minska förekomsten av växtsjukdomar och skadedjur. Grödorna bidrar dessutom till omväxling i landskapsbilden.

att fabrikspotatisodling och förädlingsfabrikerna är ett viktigt marknadsregleringsinstrument för matpotatisodlingen genom att överskott och utsorterade partier i samband med marknadsföringen av matpotatis kan förädlas till sprit och stärkelse.

att fabrikspotatisodlingen är en särskilt viktig beredskapsresurs för landet genom att man snabbt kan öka matpotatisarealen i händelse av avspärning då odlingskunnande och maskiner för skötsel och hantering redan finns på plats.

att stärkelse producerad med spannmål som råvara inte kan ersätta potatisbaserad stärkelseproduktion för uppnående av den högsta kvalitet som efterfordras i vissa tillverkningar av bl.a. papper,

att socker-, sprit- och stärkelseindustri utgör en viktig förutsättning för att utveckla skördeprodukterna från bakomliggande jordbruksgrödor till nya industriprodukter.

att merkostnaden för råspriten med potatis som råvara i förhållande till spannmål är så låg att skillnaden bör försvara de fördelar för odlarna, miljön och sysselsättningen som dessa potatisodlingar medför,

Mot. 1989/90
Jo264

att enbart stärkelseindustrin med potatis som råvarubas årligen satsar ca 18 miljoner kronor eller 4 % av omsättningen i forskning och utveckling av nya produkter. För hela jordbruksnäringens vidkommande är det viktigt att denna forskning ges tid och möjlighet att fortsätta och omsättas till praktiska resultat.

Dessa odlingar men i synnerhet sockerbetsodlingen har stor betydelse även i andra delar av Skåne.

Enligt min uppfattning måste dessa odlingar bibehållas i minst nuvarande omfattning. Skulle intentionerna inom GATT uppnås kommer grödorna att klara konkurrensen. Det finns alltså inga bärande långsiktiga skäl som kan motivera minskningar av vare sig fabrikspotatis eller sockerbetsodling.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående sockerbets- och fabrikspotatisodlingen.

Stockholm den 25 januari 1990

Ingvar Eriksson (m)